

RAMOCSA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017

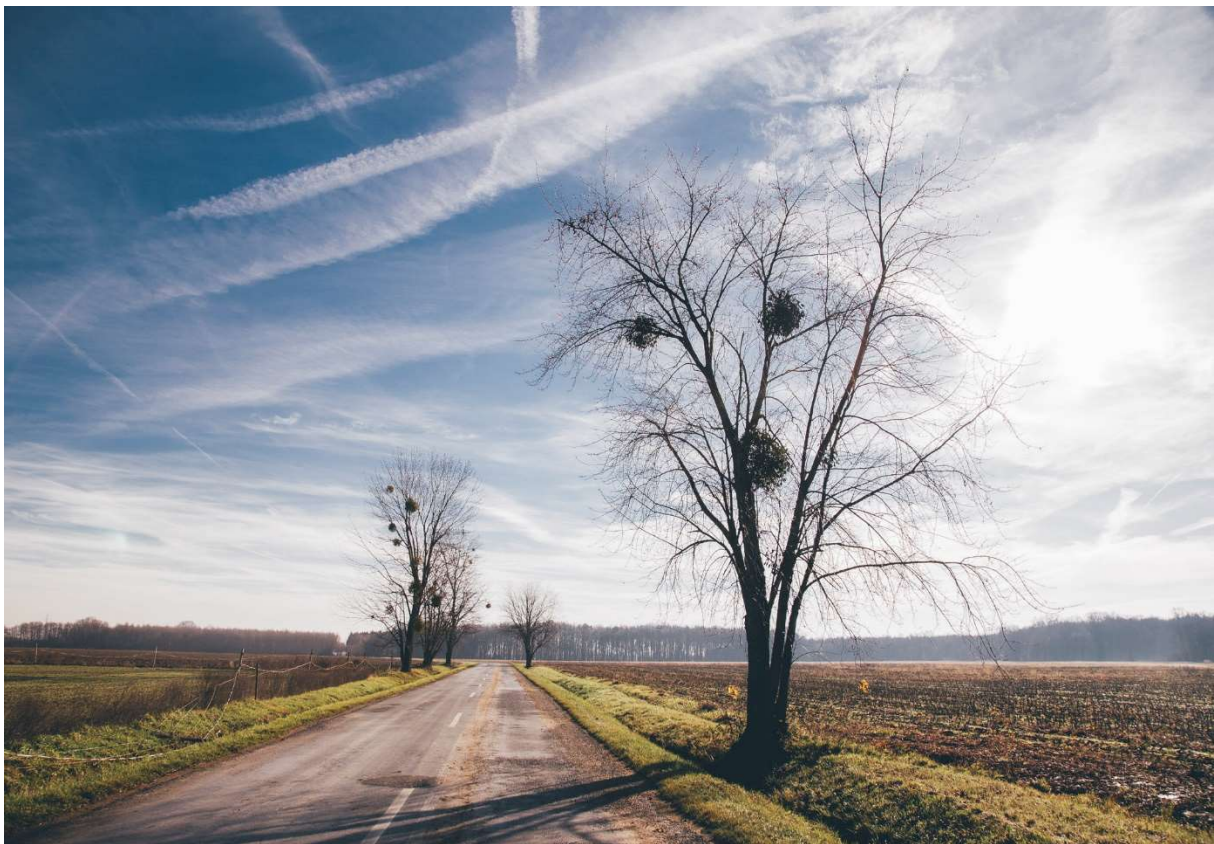
TARTALOMJEGYZÉK:

1. Bevezetés
2. Ramocsa bemutatása
3. Örökségünk – a település története, műemlékek, helyi védett építészeti örökség
4. Településszerkezet ismertetése, kialakulásának története, általános településkép, településkarakter leírása
5. Településképi szempontból eltérő karakterű területek ismertetése, a településkép, az arculati jellemzők és településkarakter bemutatása
 - 5.1 Hagyományosan falusias karakterű terület
 - 5.2 Különleges területek
 - 5.3 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület országos övezete
6. Ajánlások az eltérő karakterű településrészek építészeti arculatának szabályozására.
7. Természeti értékek

Impresszum

BEVEZETÉS

Egy vidéki településen járva óhatatlanul észrevesszük azt a különbséget, amelyet a hagyományos, tájba illeszkedő épületek és az újabb, önmagukért emelt házak jeleznek. Vissza kell találnunk ahhoz a harmóniához, amelyet a természet és az épített környezet összhangja alkot. A vidéki tájba a táj adta lehetőségek és kööttségek figyelembe vételével, az egész közösség érdekeit és a táj harmóniáját szem előtt tartva kell újra megtanulnunk építkezni.

Mi szükség van erre a kézikönyvre és útmutatóra?

- Megismerteti Ramocsa épített és táji karakterét, értékeit.
- Őrzi és ápolja a helyi kultúra elemeit.
- Konkrét példákkal inspirál.
- Védi és erősíti az egységes faluképet.

Ez a kiadvány ajánlásokat tartalmaz; nem lezárt, hanem folyton változó, bővíthető anyag.

A kézikönyv a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényben megfogalmazott, a községre jellemző sajátos építészeti jellemzők dokumentálását tartalmazza annak érdekében, hogy rögzítse a község épített környezetének napjainkban létező arculatát, feltérképezze és védelemre javasolja építészetének kiemelkedő, országos védelemmel nem rendelkező örökségét hangsúlyozva, hogy ez az örökség a település identitását hordozza.

A dokumentum lakossági ismertetésének, egyeztetésének és elfogadásának eredményeként az önkormányzat tudatosítani kívánja ezen értékek, a település saját arculatának mibenlétét és fontosságát, melynek következtében az értékekhez történő igazodás szabályai felállíthatók és megkövetelhetők.

Az arculati kézikönyv dokumentuma a község mai életének, építészetén keresztül rendezettségének és minőségének, gazdagságának vagy szegénységének és a lakosság épített környezetében megnyilvánuló értékrendjének.

E dokumentum az épített környezeten túl rögzíteni kívánja a táji és természeti értékeket összhangban azok országos védettségével. Fel kívánja hívni a figyelmet a település zöldfelületeinek, a közterek növényzetének fontosságára, településképet befolyásoló szerepére. Javaslatot kíván megfogalmazni a táji és természeti értékek védelmére, felülvizsgálva, kiegészítve vagy módosítva a község ezzel kapcsolatos, meglévő szabályozását.

Jó böngészést kívánunk!

RAMOCSA BEMUTATÁSA

Az egyutcás település Zala és Vas megye, a Hetés és az Őrség határán fekszik a zalai oldalon, Lentitől 21 kilométerre északnyugatra. Őriszentpéter 12 kilométer. Ramocsa Kerkafalva és Bajánsenye felől közelíthető meg, kitűnő aszfaltozott úton.

Zala megye egyik legkisebb települése.

Iskola, óvoda, üzlet, kocsmá nincs a faluban, mozgóárusok és mozgóposta jár.

A településen az úthálózat, az egészséges ivóvíz, a telefonhálózat és a kábeltelevízió kiépített. Házi orvos helyben hetente egyszer van, egyébként a csesztregi központi rendelőben várja a betegeket. Óvoda és iskola Csesztregen található. Az intézményeket a Csesztregi Közös Hivatal kezeli, melynek másik kilenc településsel együtt Ramocsa is tagja.

A lakosság az 1960-as években kezdett el nagy mértékben csökkenni, amikor a jobb megélhetésért nemcsak ingáztak, hanem el is költöztek a lakosok. Az elvándorlás ugyan megállt, de a lakosság ma csak 31 fő, akik 22 háztartásban laknak.

A munkaképes korú lakosság létszáma alacsony, helyben munkalehetőség nincs.

Az 1960-as évekre a népi építészetnek már csak néhány emléke maradt.

Jobb közlekedési lehetőségek, közeli munkalehetőségek kellenének egy pozitív fordulathoz és a népesség gyarapodásához.

A lakosság lélekszáma 1930-ban volt a legmagasabb, ekkor 152-en éltek a településen. 2011-re ez a szám fokozatosan 35-re csökkent. Jelenleg Ramocsának 38 lakosa van.

Korábban a közeli Bajánsenyéről jó vasúti kapcsolata volt. Amikor a síneket felszedték, sokat romlott a közlekedési helyzet. A szlovén-magyar vasút megépítése, melynek nyomvonala a közelben fog vezetni, Ramocsát is kedvező helyzetbe hozhatja.

Ramocsán Könyvtári Információs és Közösségi Hely működik, heti négy nap nyitva tartással. Szolgáltatásai: kölcsönzés, információszolgáltatás, kulturális és közösségi rendezvények, számítógéphasználat, internet elérés, fénymásolás, fotózás.

ÖRÖKSÉGÜNK – A TELEPÜLÉS TÖRTÉNETE, MŰEMLÉKEK, HELYI VÉDETT ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG

A TELEPÜLÉS TÖRTÉNETE

Ramocsa nevét 1378-ban említik először Ramcha-ként. Neve a Rama személynév –csa becező képzős származéka. Első említésekor a bekcsényi (becsehelyi) főesperességhez tartozott.

A 15. században telepedett le itt a Ramon család. A család által lakott rész nem a mai, hanem a község keleti részén volt. Ez a török időkben lakatlanná vált, a Pusztaramocsa elnevezés erre utal.

1513-ban Porosznyák Jakab és Hegyi István voltak a birtokosok. A Hegyiektől 1570-ben az alsólendvai Bánffy László szerezte meg, királyi adományként. 1598-ban Porosznyák András özvegye kezén 6 ház volt.

A 17. század közepén a falu lakosságáról képet kaphatunk Batthyány Ádám pátense alapján. A főkapitány 1652-ben elrendelte Lenti várának építésére, hogy a falvaktól házanként 20 szál fát szállítsanak. Ramocsának 240 szálát kellett adni. 1673-ban a lendvai várhoz 2 forint 25 dénár pénzes dézsmát fizettek.

Valamelyik török portya ezután elpusztíthatta, mert a következő híradás szerint, melyet Kanizsa felszabadulása évében, 1690-ben jegyeztek le, a falu elnéptelenedett és pusztává vált. Később lassan lakói vissza-települtek, részben új telepések is jöttek, irtották az erdőt. A jelzett irat szerint Porosznák Miklós birtoka volt a falu.

Ugyancsak birtokos a községben a herceg Esterházy család is. A településen élő kisnemes birtokosai között található többek között a Porosznák László, Csányi Ferenc özvegye, Vasdinnyi Miklós és Babos János.

1720-ban már szerény termelést is feljegyeztek, kétnyomásos gazdálkodást folytattak, egy köbölre kettő termett a köves és agyagos földön. Az 1828-as összeírásban megjegyezték, hogy a rossz minőségű, agyagos, kavicsos területen

a terület felét rendszeresen parlagon hagyták. Főleg tavaszi gabonát, rozsot, zabot, kölest és kevés búzát vetettek. A termények utáni papi tizedet természetben, a kilencedet pedig készpénzzel fizették. Ekkor sok elhagyott föld volt még. A rétek egy részét rendszeresen elöntötte a Kerka.

A többségében nemesek lakta hely 1848 előtt szabad község volt. A földesurak és a jobbágyok birtokainak elkülönítését 1859-ben rendeletre kezdték el, ami 1862-re elkészült ugyan (e szerint 119 hold volt jobbágyi, 469 hold pedig nemesi birtok volt), de az okmányokat csak 1902-ben hitelesítették.

1935-ben megművelt területe mindössze 459 kataszteri hold volt, melyet 54 birtokos művelt. A faluban 35 lakóházban éltek. Iskolája nem volt, egy kocsmája volt. Posta és távirda Senyeházán működött (a mai Bajánsenye). A lakosok száma 152, egy német kivételével mind magyarok. A felekezeti megoszlás pedig: 95 református, 53 katolikus és 4 ágostai evangélikus

vallású volt. A reformátusok és katolikusok az évszázados ellenállást feladva a 19. században közös temetkezési helyet alakítottak ki, 1929-ben pedig közös haranglábát építettek, melynek ormán egymás mellé helyezték a keresztet és a csillagot. Az utókor tiszteletben tartotta ezt a hagyományt, az 1993-ban épített új haranglábra is egymás mellé helyezték a két egyház jelképét. A második világháború négy áldozatot követelt a falutól.

Az 1945-ös földreform végrehajtása során az első hetekben kevesen igényeltek földet, mivel tartottak attól, hogy a földesurak visszatérnek. Az aprófalvas Zalában a földosztás egyébként sem volt egyszerű, kevés tömeget sikerült felsorakoztatni a földosztó bizottságok

mögé, így a megyei földosztó bizottságoknak kellett a folyamatok mögé állni. Az osztás az egyház és a nagybirtok földjeivel kezdődött. A felosztható földek mennyisége sosem volt elég. A községben megszervezett termelőszövetkezet "Vörös Csillag" 1964-ben beleolvadt a kerkafalvai "Április 4" Tsz-be.

A község önálló tanácsa 1965-ben megszűnt és 1990-ig Csesztreg Közös Községi Tanács társközsége lett. A rendszerváltáskor megalakult önkormányzat öt környező településsel alkotott közös körjegyzőséget. A jobb megközelítés érdekében a jegyzői székhely Csesztregen volt. Jelenleg kilenc másik településsel – Kerkafalva, Kerkakutas, Csesztreg, Szentgyörgyvölgy, Magyarföld, Márokföld, Nemesnép Alsószenterzsébet, Felsőszenterzsébet – alkotja a Csesztergi Közös Hivatalt, melynek székhelye Csesztregen található.

HELYI VÉDETT ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG

A településen országos védettségű műemlék nem található.

A Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázisa négy lelőhelyet tart nyilván Ramocsa területén, melyek újkőkori, bronzkori és középkori időkből származnak.

A község önkormányzata a helyi építési szabályzatával három lakóépület, egy épületegyüttes és a harangláb helyi védelméről döntött. A védelemben részesülő építmények a falu egykori identitását őrző, a múlt század első feléből és a századforduló időszakából megmaradt értékes lakó és gazdasági épületek, melyek építésük korából reprezentálják a tehetős kis- és középparasztság életkörülményeit. Bemutatják a különböző építési szokásokat, anyaghasználatot és díszítéseket.

Lakóház és melléképület

Fő utca 31. hrsz. 42/1

Lakóház Fő utca 32. hrsz. 112

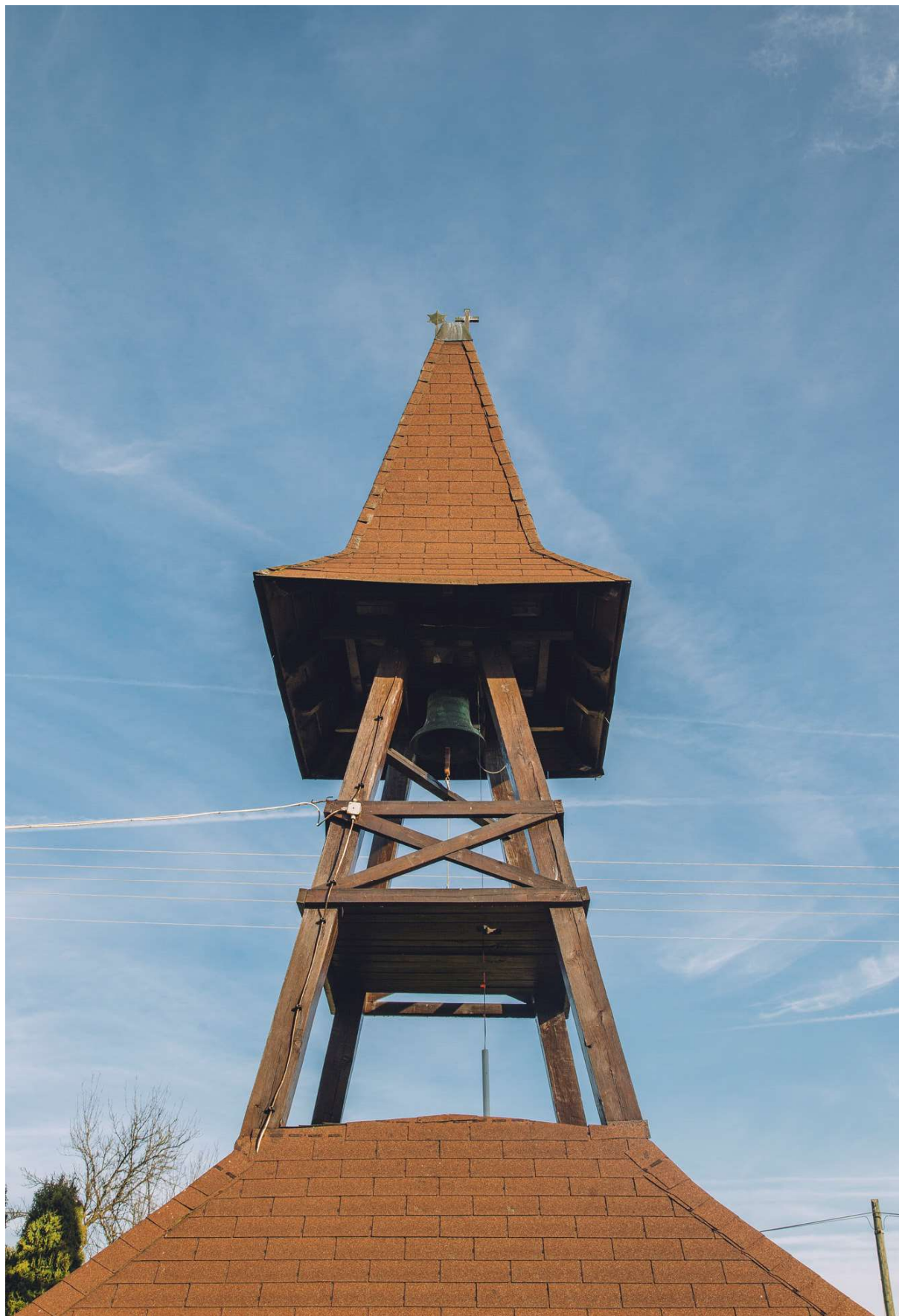

Lakóház Fő utca 36. hrsz. 109

Lakóház

Fő utca 20. hrsz. 133

Harangláb, Fő utca hrsz. 23

A TELEPÜLÉSSZERKEZET ISMERTETÉSE, KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE, ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER LEÍRÁSA

Ramocsa Zala megye nyugati határa mentén, a Kerka-patak völgyének északi oldalán elhelyezkedő szeges település. A szétszórtnan fekvő beépített területek által a falu ma is a régi, az évszázadokon át öröklődött hagyományos faluképet őrzi. A szeg (Őrségben szer) és szórvány-települések az Alpokaljai dombvidék jellemző települési formája, melyek egyrészt a domborzati viszonyokhoz alkalmazkodtak, másrészt letükrözik a földterületek tulajdonlását. A szegek nemzeti szálláshelyek voltak, melyek idővel kiterjedésüket. Az összetartozó családok az erősen tagolt völgyes, dombos területen halmazzal alkotva építették fel házaikat. A szer házait és területét az ott élők által művelt termőföldek vették körül. A kis házcsoportok az idők folyamán helyenként nagyobb halmazzá, faluvá nőttek össze. Formai változatai között egyaránt megtalálható a tömörült halmazos és az utcás-soros település-szerkezet, Ramocsa utóbbi típusba sorolható.

A szeges és szeres hagyományos településformák fennmaradásának okai között kell említeni, hogy az Őrség, a Göcsej és Hetés tájegységeken határvédelemmel megbízott szabad emberek, nemesek éltek, birtokolva az általuk művelt földterületeket. Az így kialakult

birtokrendszert sem a török megszállás, sem azt követően az új nagybirtokok kialakulása nem változtatta meg és ennek köszönhetően, a korábban kialakult települési forma változatlan maradt. A nyugati határszél ezen tájegységeire jellemző a kisebb halmazokból összetevődő és halmazszerű telekszerkezettel rendelkező településszerkezet, mely karakteresen eltér az egykori nagybirtokok területén kialakult jobbágyfalvak fésűs szalagtelkes rendszerétől.

Ramocsa telekszerkezete a falun áthaladó országútra, a Fő útra felfűződő telkekből áll, lazán beépített egyutcás település. A szeges településszerkezetre utal, hogy a szabályos telekrendszer ellenére az utcafrontok nincsenek folytonosan beépítve, az épületek, épületcsoportok elszórtan helyezkednek el a nagy mélységű belterületi telkek szövedékén. Nem jellemző a hagyományos falvakban megszokott telekhasználat, melynek során az utcafronti sávban a lakóépületek, mögöttük pedig a gazdasági épületek épülnek fel. Az épületek – lakók és gazdaságiak egyaránt – laza halmazt alkotva csoportosulnak változó nagyságú beépítetlen területet elhagyva az egyes csoportok között.

Ramocsa régi település. Az 1787-es katonai térkép jelöli, az 1887-es katonai térképen mai területének nagy része beépített, ma is létező fő utcája már szerepelnek. A falu az 1. katonai felmérés térképén Ramocsa néven szerepel, az 1860-as kataszteri térkép már a mai nevén említi.

Az 1. katonai felmérés térképe mutatja, hogy a XVIII. század végén a település a nyugati településhatár mentén alakult ki, az utca északi oldalán a szomszédos Kerkáskápolna folytatásaként.

1. katonai felmérés térképe (1763-1787)

A XIX. században az utca déli oldala is beépült, a 2. és a 3. katonai felmérés térképei már mutatják a Kerka-folyó mentén kialakult malmot a település déli határában. A malomhoz vezető út a fő utca északi oldalán lévő temetőt feltáró út folytatásaként alakult ki. A XIX. század végéig a település eddig a vonalig terjedt, a tőle keletre lévő utcaszakasz ezt követően, a XX. században épült be.

3. katonai felmérés (1869-1887) és az 1941-es katonai felmérés térképe

A falu népességének száma az 1930-ban a legmagasabb, 152 fő. Társadalmát érintő történelmi eseményeknek és az általánosan lezajló urbanizáció következtében a népesség száma folyamatosan és drasztikusan csökken. Az utóbbi néhány évben megállt a fogyás és kisebb mértékű növekedés tapasztalható, ma 38-an lakják. A településen új beépítések nem alakulnak ki, a falu szerkezete nem változik, új utcák, új beépítések nem jönnek létre.

A múlt század második felében a hagyományos, földtulajdonon alapuló gazdálkodás megszűnt, a lakóterületeken új gazdasági épületek nem épülnek, a telkek gazdasági funkciója visszaszorulóban van. A falu területének nagyobb része rét és legelő művelésű, a település keleti határában erdőművelésű területek helyezkednek el. A lakótelkeken a kertművelés a legtöbb helyen szintén megszűnt.

A Kerka völgyében megbúvó kis település elzártan, gazdasági fejlesztések nélkül, elöregedett és megfogyott népességgel élte meg a rendszerváltást. A 90-es évektől létrejött privatizáció során a korábbi parasztgazdaságok már nem újultak meg, a korábban állami és szövetkezeti nagybirtokrendszer magántulajdonba kerülve állandósult. A mezőgazdaság, a termőföld eltartó képessége minimális. Fontos a község XX. század első feléből származó építészeti örökségének megmentése, a magára hagyott, egykor gazdagon és gyönyörűen kialakított épületek felújítása, revitalizálása.

A község általános településképét részben a múlt század első felének sajátos építészete határozza meg, részben pedig a múlt század második felének kevésbé értékes lakóépületei. A ránk maradt értékesebb örökség épületei sajnos nem újultak meg és új épület is alig épült. Így a kialakult településkép meglehetősen vegyes képet mutat. A település ránk maradt építészete részben a tájegység, Hetés magyarországi területén, a Kerka- és a Szentgyörgyvölgyi-patak völgyeiben lévő falvak különlegesen gazdag paraszti világának hagyatéka. Elkülönül a tőle északra lévő Őrség és a keletre lévő Göcsej építészetétől, karakteresen sajátos, a szomszédos tájegységeknél gazdagabb, mivesebb örökséggel rendelkezik.

A település kertművelésű területekkel, egykori zártkerti területekkel nem rendelkezik.

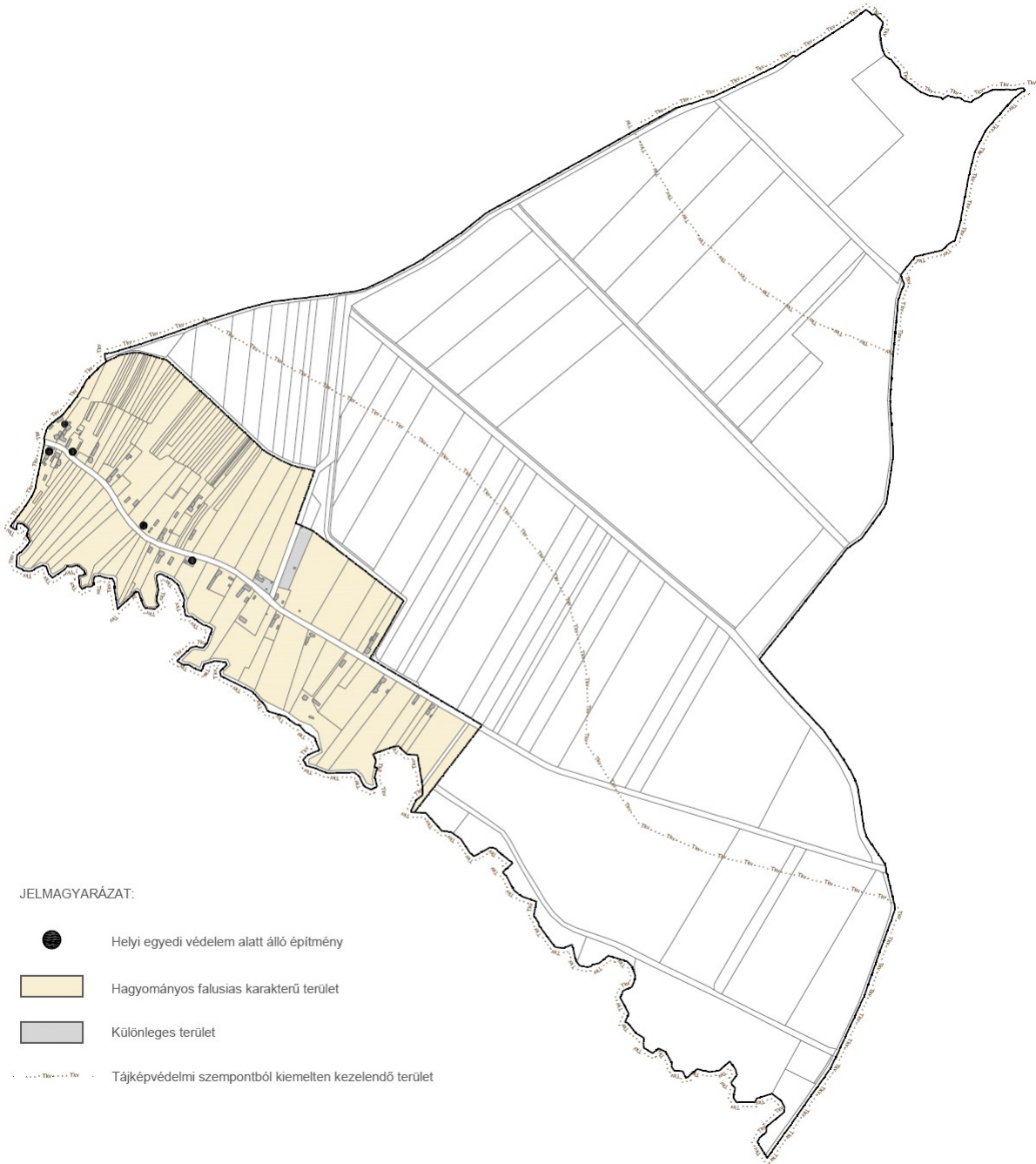
TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK ISMERTETÉSE, A TELEPÜLÉSKÉP, AZ ARCULATI JELLEMZŐK ÉS A TELEPÜLÉSKARAKTER BEMUTATÁSA

A község beépített területét a múlt századból származó részben szeges jellegű hagyományos falusias lakóterületek határozzák meg. A község lakóterülete egységes településkarakterrel, a hagyományos falusias karakterű területek arculatával jellemezhető, mely területek bemutatását, építészeti arculatának leírását az 5.1. fejezet tartalmazza.

Sajátos karakterrel rendelkeznek a különleges területek, melyek építményei a terület használatával összefüggésben, használatuk által meghatározottan valósulnak meg. E területkategóriához tartozik a kultúrház környezete, a tűzoltószertár és a harangláb telke, valamint a temető területe. A különleges területek ismertetését az 5.2. fejezet tartalmazza.

A község közigazgatási területének jelentős része a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület országos övezetébe tartozik. Az Országos Területrendezési Tervről szóló törvény rendelkezik e terület tájképi egységének és a hagyományos tájhasználatnak fennmaradása érdekében a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályok megalkotásáról. A törvényi kötelezettségnek történő megfelelés érdekében a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület táji és építészeti karakterének vizsgálatát tartalmazza az arculati kézikönyv. Az építészeti karakter vizsgálata ebben a fejezetben, az 5.3 szakaszban, míg a táji és természeti értékek leírása a 7. fejezetben található.

JELMAGYARÁZAT:

Helyi egyedi védelem alatt álló építmény

Hagyományos falusias karakterű terület

Különleges terület

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

5.1

HAGYOMÁNYOS FALUSIAS KARAKTERŰ TERÜLET

Ramocsa gazdasági központoktól távol eső település, a mezőgazdaság népességeltartó képességét elveszítette, lakossága erősen megfogyatkozott, így építészetét a múlt század közepe előtt létrejött épületek határozzák meg. A XX század második felében és az ezredfordulót követően kevés új épület jött létre és változást a meglévő épületek felújítása, bővítése sem eredményezett. A múlt század első feléből, esetenként a XIX. századból ránk maradt épületek az akkori vidék, a paraszti világ lakó- és gazdasági épületei. A lakóházak kialakítása, mérete, díszítettsége tulajdonosának az akkori társadalomban elfoglalt helyétől, egzisztenciájától függött. Ramocsa sokszínű építészeti öröksége a szegényebb, valamint a kis- és középbirtokkal rendelkező tehetősebb parasztság hagyatéka. Itt is fellelhető a hagyományos egytraktusos hosszház, mely a magyar vidék általánosan elterjedt épülettípusa volt. Az épület jellemzője, hogy szélességét a fafödémrel áthidalható fesztáv határozta meg, nyeregtetővel fedett, mely oromzattal, vagy kontyoltan volt kialakítva. Általában egy lakószobával rendelkezett az utcafront irányába, a talajszinthez közeli padlóval, alacsony lábazattal építették. Az épületet hosszanti irányba kísérő tornác e vidéken nem volt használatos, ugyanakkor a középső részen elhelyezett bejárat előtt kisebb keresztszárny építésével fedett teret, „kódisállást” alakítottak ki. Néhány épület napjainkban is őrzi az egykori népi lakóház alaptípusát.

A gazdagabb épületek esetében az épület tömegének vázát továbbra is a nyeregtetővel fedett hosszház adja, de annak szélessége, így a tetőzete és tömege is megnő. Lábazata, belmagassága magasabb és növelték az épület tömegét a térdfalakkal emelt tetőzettel, mely utóbbi szerkezete a földémtől független kötőgerendás fedélszék. Az épülettípusnak jellemzője a főtömeg keresztszárnyal történő kiegészítése, mely hol a bejárati zárt előtér terét adta, hol oszlopos nyitott tornácként jelölte ki a bejáratot. Jellemző a homlokzat

vakolatdíszekkel történő tagolása, gazdag díszítése. A gazdagabb, díszesebb porták lakóépületeit a 3. fejezetben ismertettük, mivel azok helyi védelem alatt állnak.

Az előzőekben ismertetett épülettípus mellett megjelenik a 20. század első felét jellemző kisvárosias épülettípusa. Az utcával párhuzamosan elhelyezett épület két, vagy három szobával, szabályos nyílásrenddel kialakított, homlokzata gazdagon díszített. A díszítés architektúrájában az egyszerű és általánosan használt tagozatok mellett megjelennek művesebb homlokzati tagoló elemek, de csak néhány épület esetében. A település lakóépületeinek díszítése jellemzően egyszerűbb a környék többi településéhez képest.

A lakóépületeken kívül a faluban számtalan szebbnél szebb gazdasági épület maradt meg az egykori parasztgazdaságokból a XX. század első feléből. Jellemzőjük az egyszerű és szabályos építészeti tömeg, valamint az egységes anyaghasználat, a cserépfedés, a téglák és a faszervezetek alkalmazása. Ezek az épületek a falu építészeti arculatához ugyan úgy hozzátartoznak, mint a lakóépületek, tömegük halmaza jeleníti meg a települést a tájban. Sajnálatos, hogy ezek az épületek napjainkra elvesztették gazdasági szerepüket és így tulajdonosaik csak szerelemből óvják őket, vigyáznak állagukra. Féltő, hogy a napjainkra megüresedett pajták és istállók el fognak pusztulni szegényítve ezzel a falu építészeti örökségét.

A téglá szerkezetű gazdasági épületek mellett megjelennek a fából készített tárolók is a településen. Létezik fa vázszerkezetű, deszkázott és boronafalas megoldás is. Kisméretű épületek ezek, egyszerű tömegalakítással, cserépfedéssel kialakítva.

A múlt század elejének karakteres építészeti öröksége mellett a település arculatát meghatározzák a század közepére jellemző építészeti stílusok is. A hosszházak után a háborút megelőzően és azt követően is épültek az úgynevezett hajlított házak, melyek a település utcaképében szórványosan helyezkednek el.

A második világháborút, valamint a falu számára vészterhes 50-es éveket követően csak nehezen és kis mértékben indult el az új építés. A 60-as évektől megvalósuló gazdasági konszolidációval Ramocsán is megjelenik a kor lakóépület típusa, az úgynevezett „sátortetős” épület. Mennyisége nem jelentős, nem jönnek létre új utcák, a hajlított házakhoz hasonlóan csak foghíjszerűen épülnek be a meglévő épületek közé. A múlt század második felében ezt a korszakot követően lakóépület alig épült.

A sátortetős lakóépületek mögött is megjelennek a nagyméretű hosszházként kialakított, egyszerű tömegű gazdasági épületek.

5.2

KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

A településkép szempontjából a fontosabb területek ismertetését tartalmazta a korábbi fejezet, mely az épülettípusok alapján ismertette a falu építészeti arculatát. A lakóterületen túl található olyan terület, melynek használata speciális, beépítésének módja a használattal összefüggően egyedi. Ramocsa esetében ilyen a temető, a tűzoltószertár a haranglábbal és a falu közösségi életének helyszíne, a közösségi épület.

A temető a ravatalozó épületével

Ezt a területeket a településképi arculat vizsgálata szempontjából különleges területnek tekintjük. A temető területének funkcióból adódóan nagyon eltérő építményei nem befolyásolják a község építészeti arculatát, az itt található épületek, építmények építészeti megjelenését elsősorban a terület rendeltetése determinálja. Ebből következően építészeti arculatuk befolyásolását, szabályozását a településképi rendeletben nem tartjuk szükségesnek, az arculati kézikönyvben építészetükre vonatkozó ajánlásokat nem fogalmazunk meg. Ismertetésük ennek ellenére indokolt, hiszen a község fontos közhasználatú területe.

Közösségi épület, mellette az autóbusz forduló

A tűzoltószertár épülete a harangláb mellett

5.3

TÁJKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELTEN KEZELENDŐ TERÜLET ORSZÁGOS ÖVEZETE

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület országos övezetét a hatályos településszerkezeti terv – miután az a hatályos megyei területrendezési tervnél korábban készült – nem pontosította, nem jelölte. Rendelkezésünkre állt az Őrségi Nemzeti Park adatszolgáltatása szerinti övezet lehatárolás. Ez a lehatárolás külterületi erdő- és mezőgazdasági terület-felhasználású településrészeket és lakóterületeket fed le.

A lakóterületek, belterületek építési módja, a tájat alakító épület-elhelyezés sajátja a laza halmazt alkotó szegek létrejötte, a területek szórvány halmazszerű beépítése. Ennek az építési módnak részletes ismertetését korábbi fejezetben a településszerkezet bemutatása tartalmazza.

A tájképvédelmi övezet területének nagyobb része mezőgazdasági és erdőterület, épület ezeken a területeken csak néhány található. A táj nagy kiterjedésen beépítések által érintetlen, természetes állapotú, melynek táji és természeti értékelését a 7. fejezet tartalmazza.

AJÁNLÁSOK – ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETENKÉNT

A hagyományos falusias karakterű terület 5. fejezetben ismertetett építészetének megtartása, minőségének javítása érdekében ebben a fejezetben megfogalmazásra kerülnek az építészeti arculat fejlesztésének legfontosabb céljai. Javaslatot adunk a területen történő építések arculatot meghatározó elemeinek kialakítására, illetve azok településképi rendeletben történő szabályozására.

Az Országos Településrendezési és Építési Követelményekről szóló kormányrendelet általános elveket fogalmaz meg a meglévő épített környezetbe történő új építés illeszkedésére vonatkozóan. Javasoljuk, hogy a településképi rendeletbe az illeszkedésre vonatkozó követelmény általános szabálya kerüljön megfogalmazásra a következők szerint:

A község területén minden építményt a környezettel, a településképpel összhangban kell létesíteni és fenntartani. A településképileg meghatározó területen a rendeltetésének megfelelően, a helyszíni adottságokat figyelembe véve úgy kell a területet hasznosítani, beépíteni, hogy a létesítmény ne zavarja a szomszédos telkek és építmények, önálló rendeltetési egységek rendeltetésszerű használhatóságát, illeszkedjen a környezet és a környező beépítés természeti és építészeti adottságaihoz. Az építészeti adottságokhoz és környezethez történő illeszkedés során figyelembe kell venni a környezetben kialakult épülettömeg nagyságát, arányait, kialakításának módját és az épület terepre illesztését.

A településképi szempontból meghatározó területek ismertetésekor a község területén két eltérő karakterű, településképileg meghatározó területet javasolunk lehatárolni, illetve szabályozni. A területek épített környezetének ismertetése során az 5.2 sorszámú különleges területek bemutatásánál említésre került, hogy ezeknek a területeknek az építésze olyan sajátosságokkal rendelkezik, mely nem a települést jellemző arculati egységhez, hanem a terület különleges rendeltetéséhez kapcsolódik. Ennek következtében e területek építészeti arculatának befolyásolására célok és megvalósításukhoz eszközök meghatározása nem lehetséges és nem is szükséges.

Az 5. fejezetben ismertetett településképi szempontból meghatározó területekkel, az ófaluvall és a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület országos övezetével kapcsolatosan a településképi célokat e dokumentum a továbbiakban megfogalmazza és ajánlást tesz a településképi rendelet segítségével megvalósítható eszközök meghatározására.

1. A FALU XX. SZÁZAD KÖZEPE ELŐTTI ÖRÖKSÉGE – AZ ÓFALU ÉPÍTÉSZETI AJÁNLÁSA

Ramocsa háború utáni történelmének, valamint a gazdasági központoktól távoli falvakat érintő urbanizációs folyamatoknak köszönhetően a község épített környezetét a múlt század első felének építészeti öröksége határozza meg. A század második felében és az ezredfordulótól eltelt időszakban létrejött építészet a településen nem alakított ki új és egységes területeket, nem hozott létre új utcákat, falurészeket. A fejlődésnek, a változások elmaradásának köszönhetően egységet és értéket felmutató építészeti örökséget a múlt század fordulóján és a század első felében létrejött, a falu identitását és arculatát meghatározó épületek, a kis- és középparasztság portái jelentik. Cél a napjainkban építészeti egységben megmaradt örökséget, a település karakterét megőrizni. Az ófalu arculatát meghatározó egységesség megtartása és megteremtése az illeszkedő, egyszerű és osztatlan épülettömegek és tetők kialakításával, a tetők héjazatának azonosságával és a régi épületek korhű felújításával érhető el. Ajánlott építészeti eszközök a következők:

Új épület építése estén

- az épületeket a szeges beépítés hagyományait megtartva oldalhatáron álló építési mód szerint, környezetének megfelelő előkerttel kell elhelyezni.
- lakóépületet a telek közterület felőli frontján kell elhelyezni.
- utcafronttal szöveget bezáró hosszépület kialakítása esetén az épület tetőzetét oromzattal kell lezárni. Az épület közterület felé néző oromzatán erkély, vagy loggia nem helyezhető el.
- utcával párhuzamos beépítés esetén az épület közterület felőli tömegét osztatlanul, zárt egységben kell kialakítani.
- hagyományos építési mód szerint tagolatlan, vagy a hagyományos tagolással – hosszház középső vagy hátsó keresztszárnnyal történő kiegészítésével - kialakított épülettömeget kell létrehozni.
- az épület tömegét meghatározó tetőzetet szimmetrikus magastetővel kell kialakítani, melynek hajlásszöge 35-40 fok közötti, héjazatának anyaga natúr agyagcserép. Az épület közterület felőli tömegéből kiemelkedő egység, domináns tetőfelépítmény nem létesíthető. A melléképületeket a főépülettel azonos hajlásszögű és héjazatú tetővel kell ellátni.
- a vakolt homlokzati felületeken világos pasztellszínek használhatók.

Meglévő épület

- felújítása, átalakítása és bővítése vagy az épület építészeti arculatának egységességét megtartva az eredeti építési korának megfelelő stílusban és anyaghasználattal, vagy az épület stílusát a mai kor építészetének megfelelően egységesen átírva történhet.

A XX. század közepe előtti épület

- korhű felújítása során meg kell tartani, vagy vissza kell építeni az épület közterület felőli jellemző nyílásrendjét. Közterület felőli új földszinti nyílás az épület eredeti homlokzati architektúrájához illeszkedően alakítható ki.

- korhű felújítása során a korabeli homlokzati tagozatokat és díszítőelemeket meg kell tartani, megsemmisülésük esetén másolatukat vissza kell építeni. A vakolt homlokzati felületet festetten kell felújítani, melynek során világos pasztellszínek használhatók.

- korhű felújítása során a magastető héjazatának anyaga piros színű agyagcserép lehet, rajta közterület felé nézően tetőfelépítmény nem helyezhető el.

Utcafronti kerítés

- az épület stílusával összhangban, áttörten építhető, a belátás gátlása csak növényzettel alakítható ki.

2. TÁJKÉPVÉDELMI SZEMPONTBÓL KIEMELTEN KEZELENDŐ ORSZÁGOS ÖVEZET TERÜLETÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

A község területét lefedő tájképvédelmi övezet a külterületi mező és erdőgazdasági területek mellett lakóterületeket is lefed. Az egyes területek beépíthetőségéről, az ott elhelyezhető épületek és építmények rendeltetéséről, a beépíthetőség normatív szabályairól a helyi építési szabályzat állapít meg rendelkezéseket. Ajánlásunk az építési szabályzat szerint elhelyezhető építmények építészeti kialakítására vonatkozóan tartalmaz javaslatot a településképi rendelet megalkotásához.

Az „ófalú” településképileg meghatározó területe és a tájképvédelmi övezet területe átfedésben van egymással. Az „ófalú” területére a településképi szempontból javasolt korlátozásokat az előző szakasz tartalmazza. A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezet egyéb részeire, a mező- és erdőgazdasági területekre, valamint a majorságok területére javasolt építészeti követelmények a következők:

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő országos övezet területén

- *a hagyományos tájhasználatot meg kell tartani,*
- *adótorony, hírközlési építmény, szélerőmű nem létesíthető,*
- *építményt elhelyezni a tájszerkezetbe illeszkedő beépítési móddal lehet, melynek érdekében a csarnok jellegű épületeknél az épületek hossz tengelyét a lejtősdomboldalakon a szintvonalakkal párhuzamosan kell elhelyezni, a csarnokot a tájképfeltárulás irányából zárt fasorral kell takarni,*
- *a tájra jellemző építészeti hagyományok megőrzése érdekében a nem csarnok jellegű épületeket 35-40° hajlásszögű, piros színű agyagcserép héjazatú szimmetrikus magastetővel, a csarnok jellegű épületeket szürke, vagy bordó színű tetőzettel, és burkolattal kell ellátni,*
- *a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemei, közművezetékek és járulékos közműépítmények a tájképvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával - beleértve a felszín alatti vonalvezetést is – helyezhetők el*

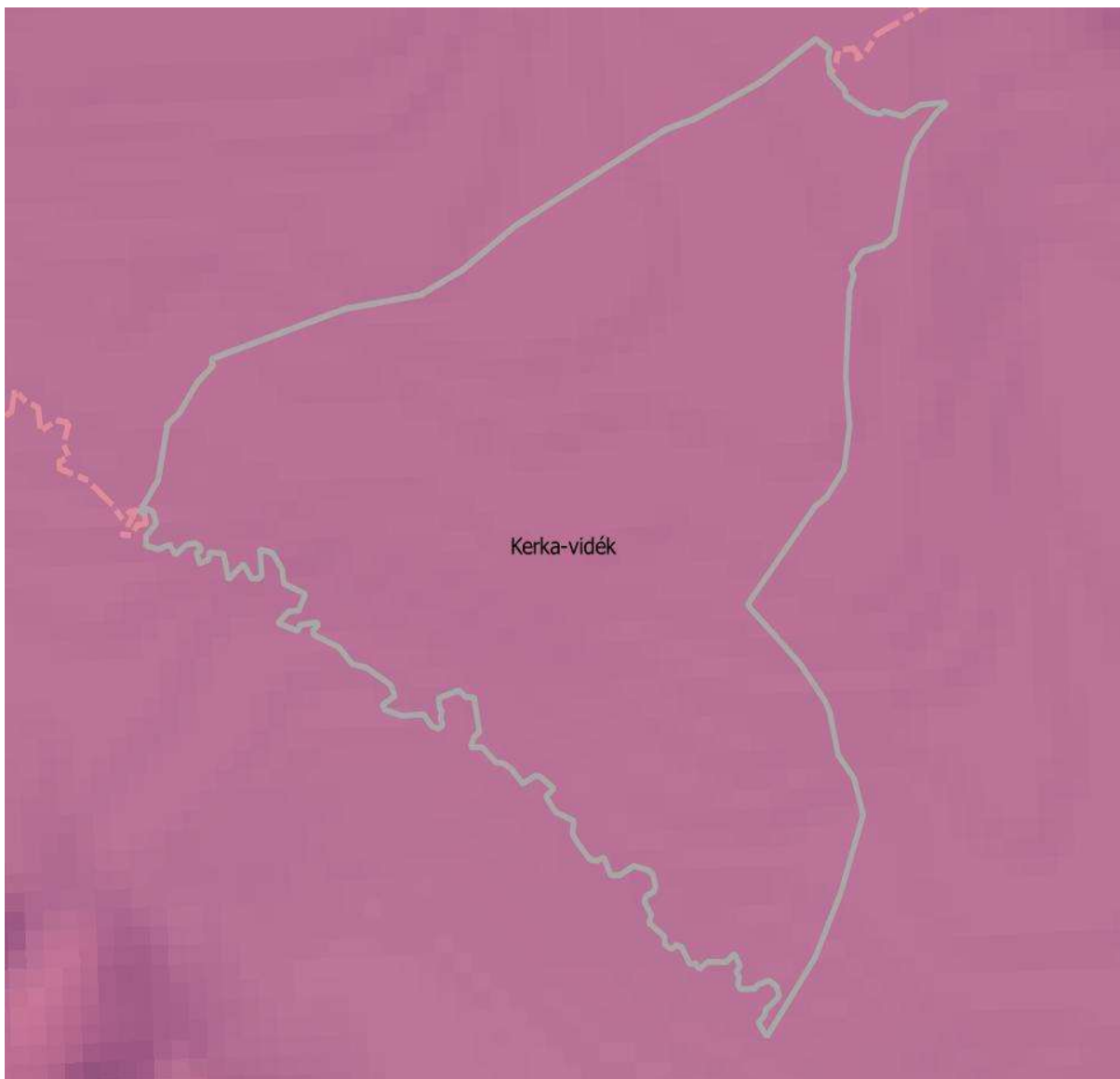

TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

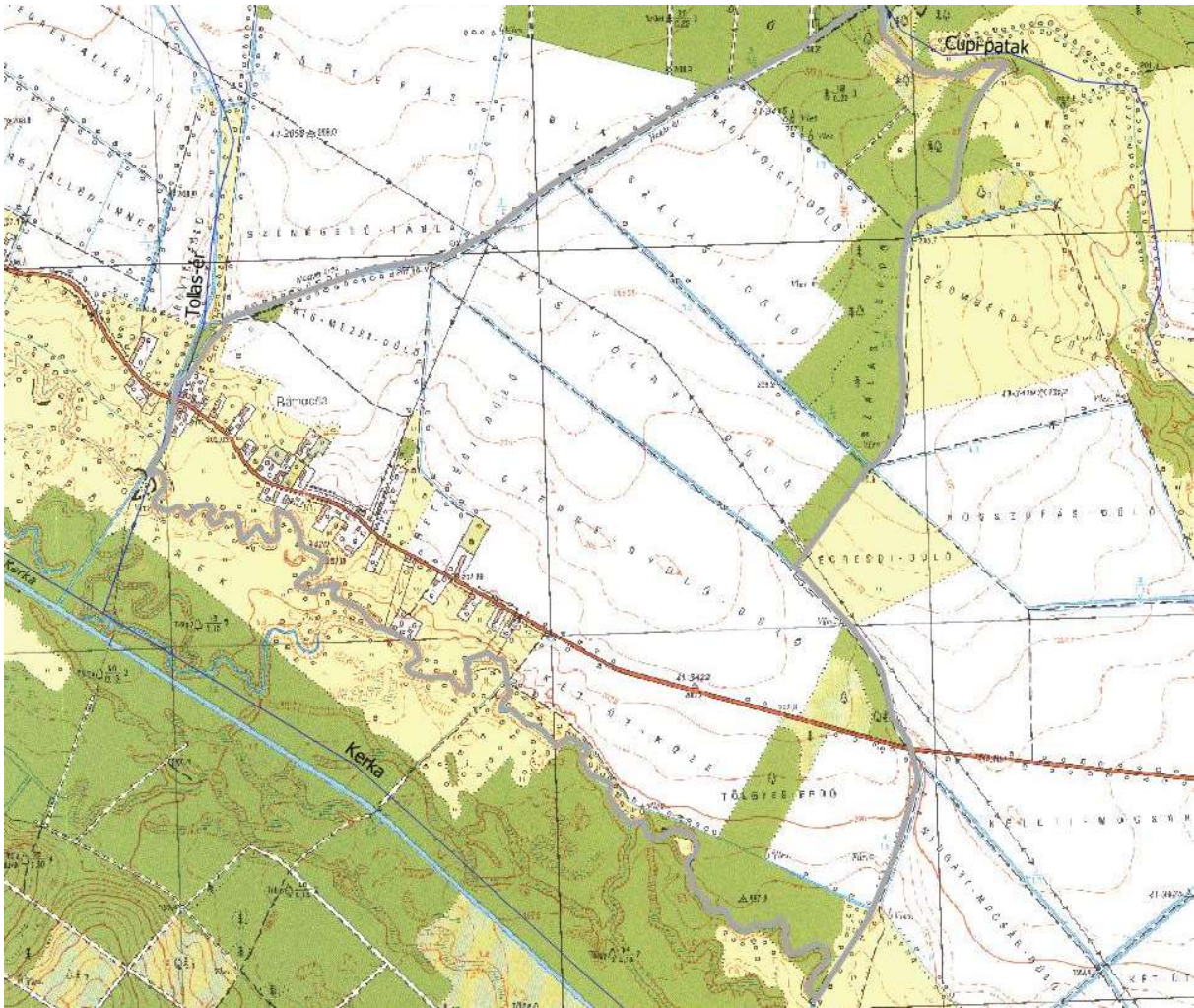
A TERÜLET ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

Elhelyezkedése, fekvése, természetföldrajzi viszonyai

Ramocsa település a Dél-dunántúli régióban, Zala megye nyugati részén található a Kerka-patak mellett. Magyarország Kistájkatasztere (Marosi szerk. 1990) alapján a Nyugat-Zalai-dombság mezejórégión belül a Kerka-vidék (Hetés) kistájba tartozik.

A település területe a kistájak térképén

A település a hazai vetületrendszerben, a FÖMI EOV térképén (1986)

Geológia, domborzat

A település és környezetének geológiai képét a Kerka-patak mente, valamint az afelett emelkedő plató határozza meg. A település legmélyebb pontja a Kerka-völgy 197 mBf-es szintjén mérhető, míg a legmagasabb a Nagy-völgyi-dűlő a 208 mBf. magasságával.

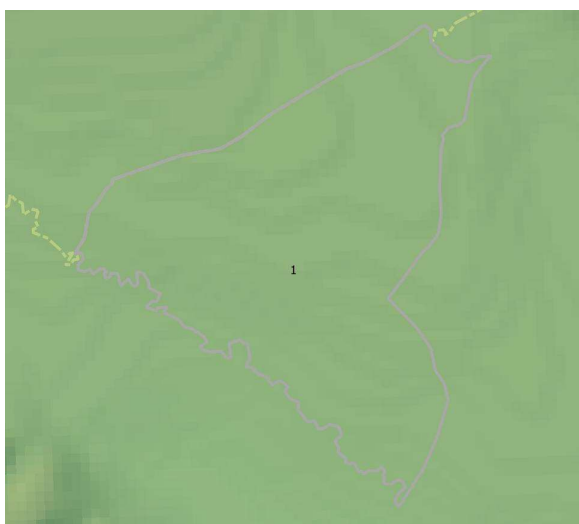
A mélyben húzódó ősi variszkuszi alapzatra a földtörténeti korokban lerakódott, különböző vastagságú és összetételű üledékek települtek. A felszínközeli felső talajképző kőzetet az Ős-Mura által a Keleti-Alpokból hozott és lerakott folyóvízi üledék: kavics, homok, iszapos-homokos képződmények adják, melyre a Kerka mentén óholocén és jelenkori üledékek rétegződtek.

Talajok

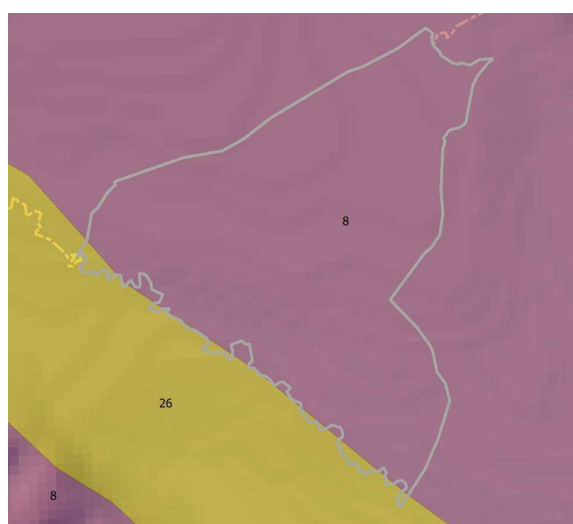
A község területén a talajok keletkezését az egykori erdővegetáció és a környezeti faktorok alakították. A Kerka völgyében a réti öntéstalaj a jellemzők, melyek a Kerka szabályozása előtti éves rendszeres kiöntései során a környező területekről lemosódott talajok elterülésével rétegződtek. A völgy feletti dombokon a zonális lomboserdők erdők alatt pszeudoglejes barna erdőtalajok képződtek, melyek az alapkőzet és a tájban jellemzően magas éves csapadék kilúgozó hatása nyomán sokfelé savanyú kémiai hatásúak, kötöttek, rossz vízgazdálkodásúak.

A település a GoogleMap aktuális légifotóján

A felszínközeli alapkőzet elhelyezkedése
1 Glaciális és alluviális üledékek

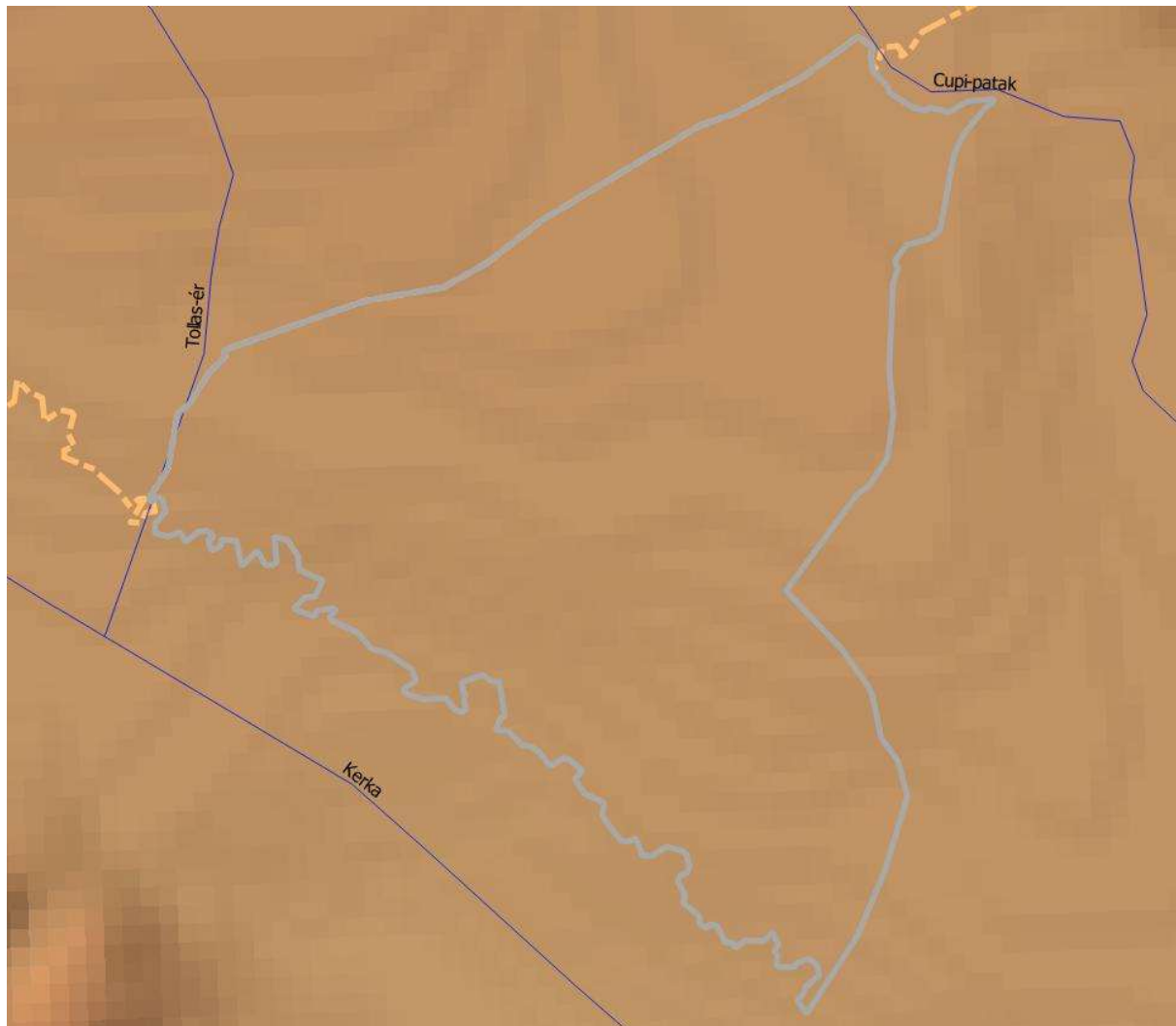
A település környékének talajtérképe
8 Pseudoglejes barna erdőtalajok
26 Réti öntéstalajok

Éghajlat

Éghajlata mérsékelt hűvös – mérsékelt nedves, mely közelít a nedves típushoz. Az évi átlagos napsütéses órák száma 1860 körül alakul, melyből a vegetációs időszakra 730 jut. Az évi középhőmérséklet 9°C körüli, a fagymentes napok száma átlagosan 173 nap. A legnagyobb nyári meleg átlaga 32,5°C, míg a téli minimum -18,5°C körül várható. Az évi átlagos csapadék mennyisége 800 mm. A szél irányát tekintve nincs meghatározott helyzet, bármely irányból érkezhetnek a légáramlatok.

Vízrajz

A község és egyúttal a térség legfontosabb vízfolyása a Kerka. A Kerka egykor több párhuzamos ágon folyó, sekély, meanderező patak volt egészen a XX. század derekáig, amikor a vízügyi beavatkozás – mederszabályozás – során egyenes, mélyen bevágódott mederbe terelték. Jellemzően az egyik régi, szélső ág képezi a településhatárt a völgyben. A patakba a községet érintő rövid szakaszán csupán egy balparti vízfolyás érkezik, ez a településhatáron a Tollas-ér. Említésre méltó állóvíz nem található a településen, de a patakok menti lefűződött kis holtág-szakaszok, erdei kis vizek, vagy a telkek tókái néhol figyelemre méltó természeti értékeket rejtnek.

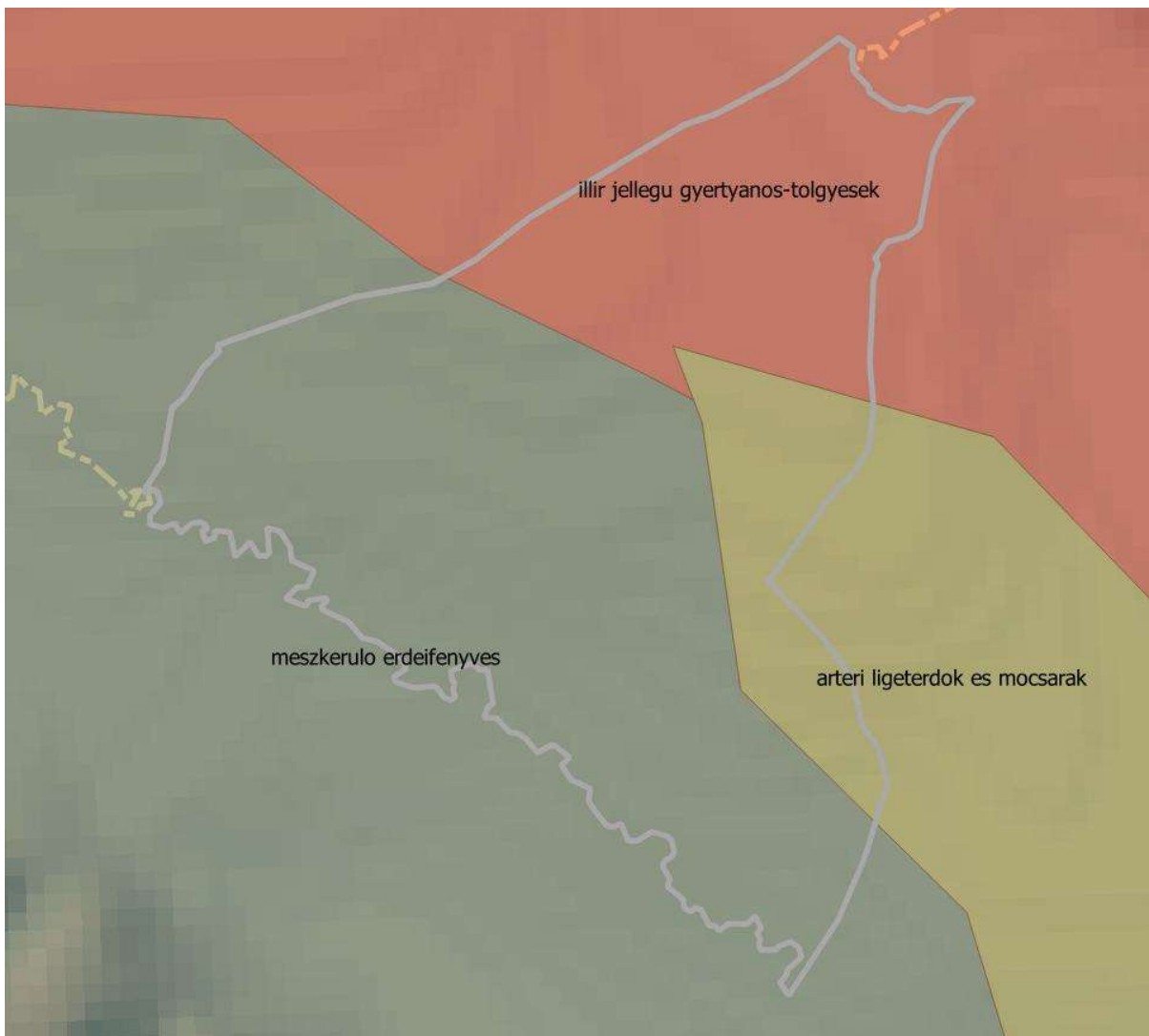

A területen található vízfolyások hálózata — vízfolyás

A VIZSGÁLT TERÜLET TERMÉSZETVÉDELMI VIZSGÁLATA

Potenciális vegetáció

Európa, így a Kárpát-medence területének jelentős része az utolsó jégkorszakot követően újra beerdősödött. Ennek folyamán a település és környezetében kialakult természetes erdőtakarót az illír gyertyános-tölgyesek, erdeifenyőegyes-tölgyesek, a soványabb termőhelyeken megjelenő mészkérülő erdeifenyvesek alkották. A patak völgyek, vízfolyások magas talajvízű területe a víz jelenlétéhez kötődő láperdők, ártéri ligeterdők és mocsarak kialakulásához biztosította a feltételeket. Ennek a folyamatnak a rekonstruálására elkészült a potenciális vegetációtérkép. Ez szemléletesen mutatja be a terület átmeneti jellegét, ahol a Zalai-flórajárás tipikus illír erdője mellett az Őrség területén jellemző erdőtársulások megjelenését. A Kerka völgyében a víznek kitett hatások következtében láp- és mocsárerdők alakultak ki.

A település erdősültsége a potenciális vegetációtérképen

Országos védettség

A település közigazgatási területén országos jelentőségű természetvédelmi védelem alatt álló terület található. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben meghatározott ex lege védettség (forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár) nem található.

Helyi védettség

A településen helyi jelentőségű természetvédelmi terület nem került kihirdetésre.

Természeti területek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 15. § (1) pontja alapján természeti területnek minősül az *erdő, gyeper, nádas* művelési ágú termőföld. A természeti területek kijelöléséhez nem áll rendelkezésre információ.

Természetközeli területek

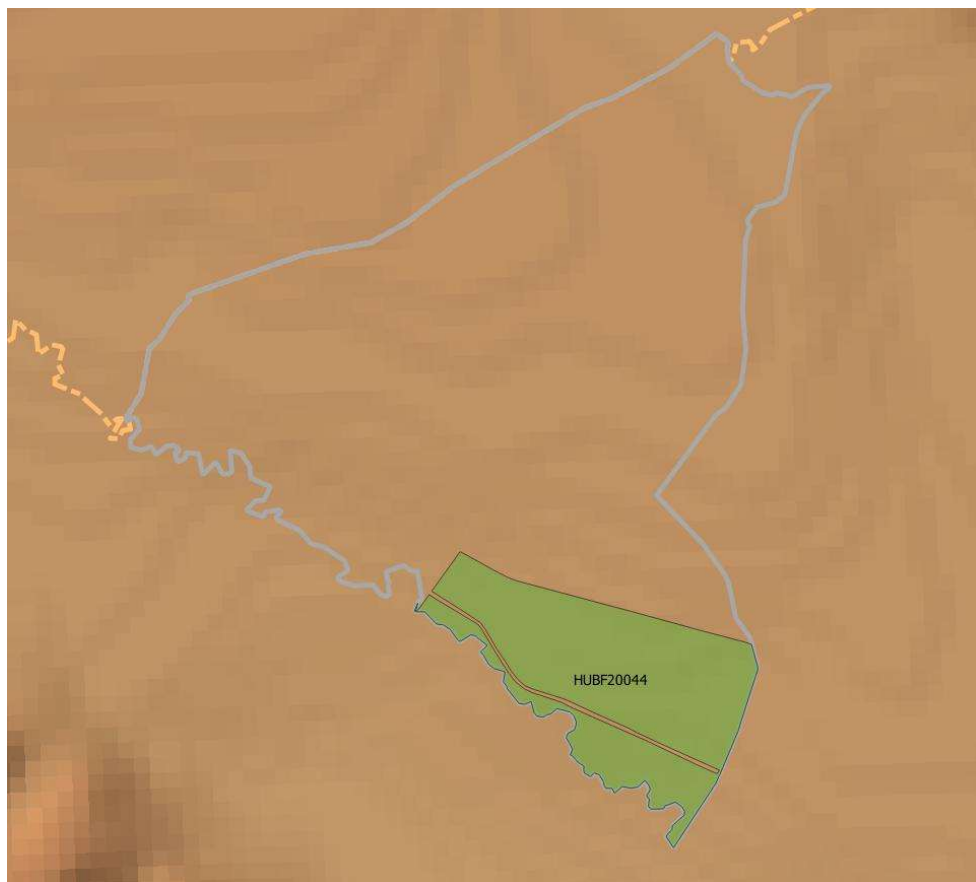
Az OTÉK 30/A § (1) bekezdése alapján a *mocsár, nádas és sziklás* terület természetközeli területnek minősül. Aktuális földhivatali nyilvántartás hiányában ezek jelenléte nem határozható meg.

Érzékeny természeti területek (ÉTT) és Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT)

A 2/2002 (I. 23.) KöM-FVM együttes rendeletben megjelölt kiemelten fontos, valamint a fontos ÉTT-k listáján a település nem szerepel.

Natura 2000 területek

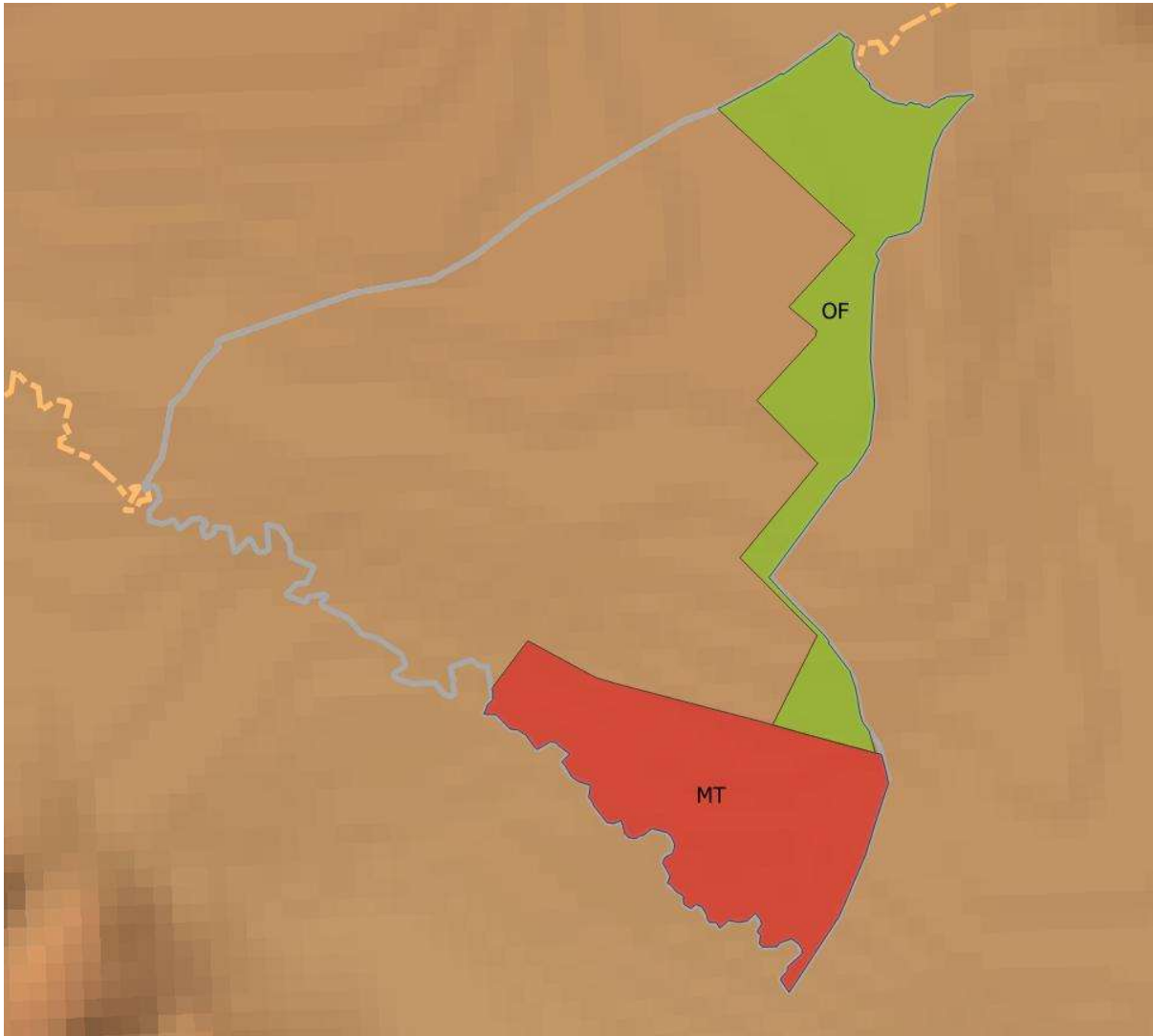
A település külterületét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletben kihirdetett, majd az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010 (V.11.) KvVM rendelettel közzétett Natura 2000 területek közül a HUBF20044 Kerka-mente Natura 2000 területe került kijelölésre.

A településen kijelölt Natura 2000 területek

Ökológiai hálózat

Ramocsa külterületét az országos ökológiai hálózat is érinti. A településen a kijelölés magterületet és ökológiai folyosót határoz meg. Az ökológiai folyosó a település keleti határa mentén végighúzó erdőket jelöli, míg a magterületbe a Kerka menti rétek, erdők és szántók kerültek.

Az országos ökológiai hálózat térképe

Egyedi tájértékek

A település területére vonatkozó egyedi tájértékek listája ez idáig nem készült el.

Tájvédelmi szempontból kiemelt övezet

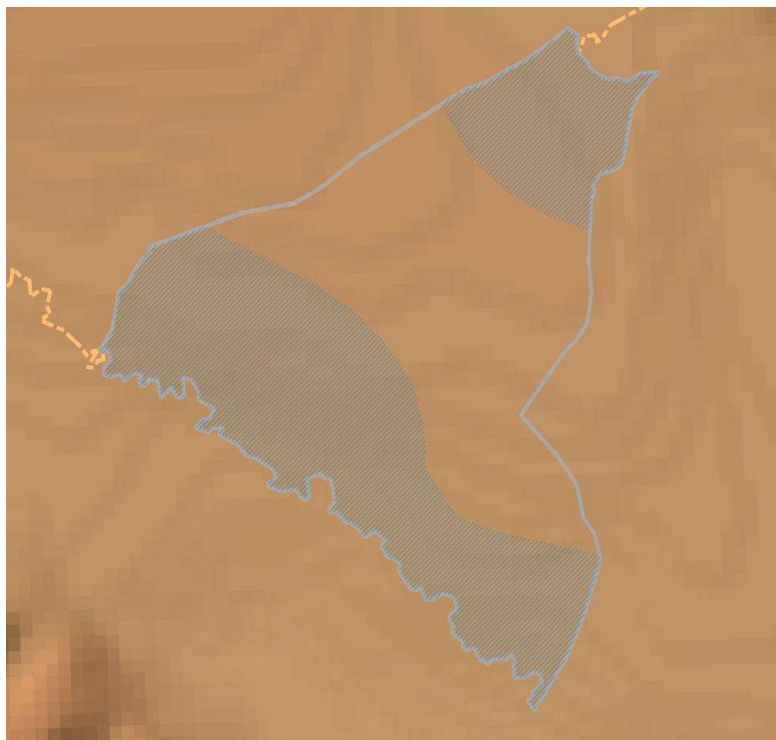
A nemzeti park által megküldött digitális fedvény alapján tájképvédelmi terület a község erdőinek egy részét és a Kerka mentét fedi le.

A természetvédelmi értékek részletes bemutatása

Ramocsa község aktuális természeti állapota a területhasználat, illetve azzal összefüggésben a térstruktúra változásában határozható meg. Ehhez nyújtanak segítséget az egykori katonai és kataszteri térképek. A Habsburg-birodalom korabeli térképei olyan alapvető információkat hordoznak, amikből a különböző tájhasználati egységek (lakóterület, szántó, gyepek, erdők)

kiterjedése lehatárolható, azokból a korabeli természeti állapotra következtethetünk. Egy kis külterületű falu esetében, mint Ramocsa ennek különösen nagy a jelentősége.

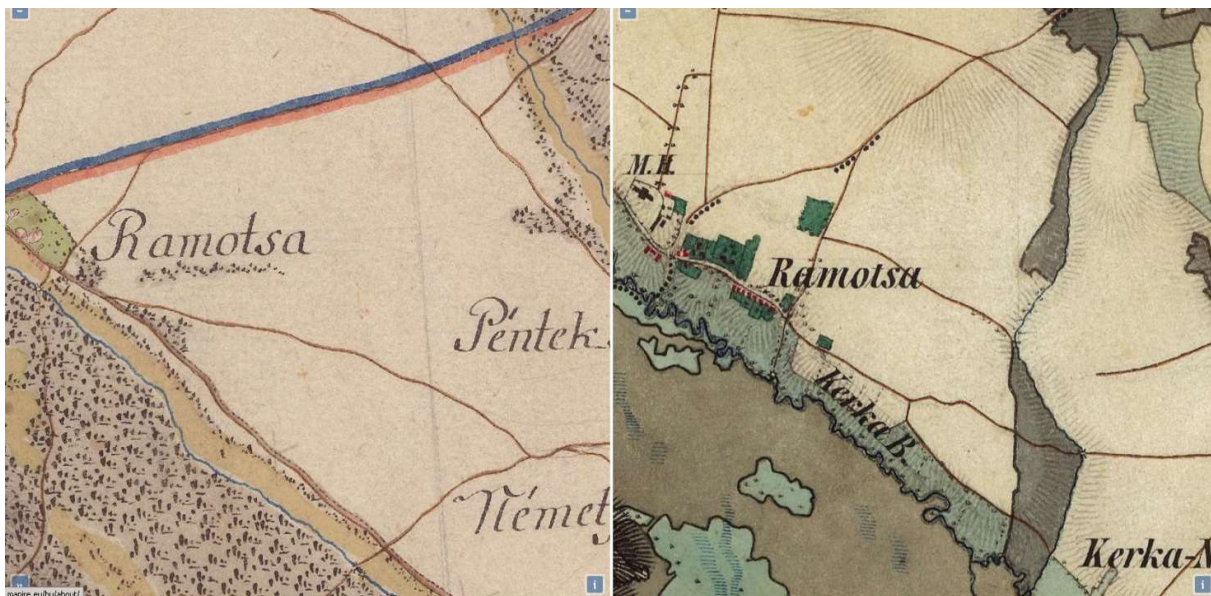
Az első katonai térképen a Kerka völgyében összefüggő erdő látszik melyet hosszan elnyúló

rét szegélyez. A völgy felett emelkedő platón a belterület kivételével mindenütt szántó látható, vagyis az erdőirtások ekkorra már megtörténtek.

A második katonai felmérés térképen a Kerka-mente vegetációs képe változatlan, az erdők, a rétek, vizes élőhelyek kiterjedése jól kivehető, de a többi patak völgy is remekül van ábrázolva. A platón a szántók mellett megjelennek az erdők, nagyjából a mai helyzetükben. A belterületen és tőle nem messze önállóan is ábrázolásra kerültek a gyümölcsösök, valamint az utak menti fasorok.

A tájképvédelmi övezet érintettsége

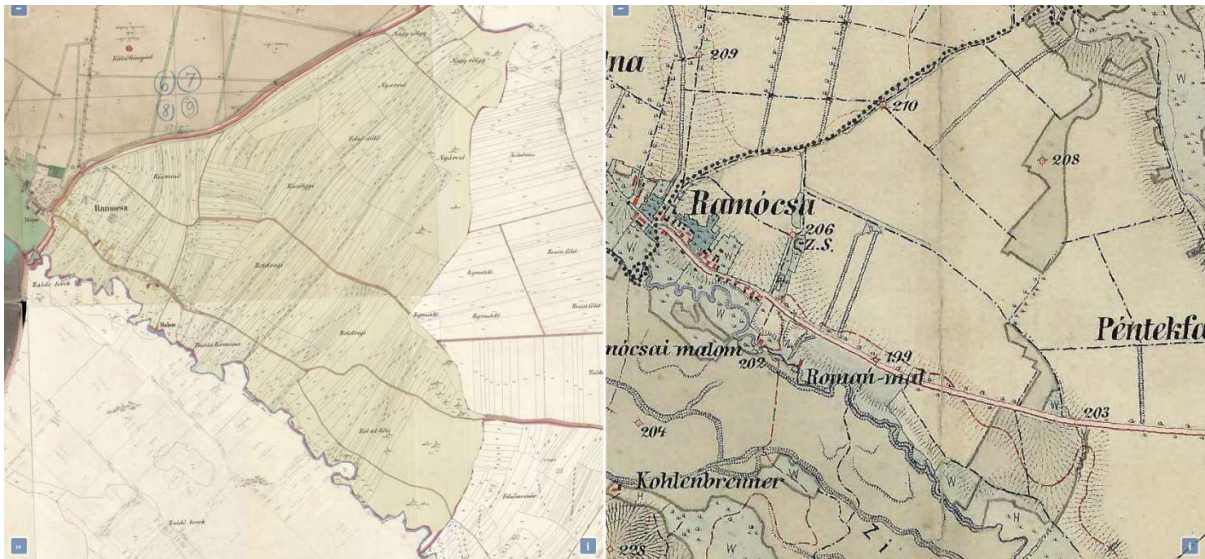
A település az I. (1763-1787) és a II. Katonai Felmérés (1806-1869) térképein

Az első kataszteri térkép az 1948-49-es szabadságharc után készült, amin először lettek részletesen megjelenítve, pontosan a parcellák. A színezés hiányában a művelési ágak nem állapíthatók meg, ám a a Kerka-völgy parcelláin a Ws (Wiese) rét jelölés látható. Az erdők esetében a fák piktogramjai a faállomány összetételére utalnak, így a lombosfák mellett a fenyők is megjelennek – ezek minden bizonnyal az erdefenyő jelenlétére utalnak. A térképen

megjelennek a dűlőnevek is, melyek több esetben az adott határ művelésére utaltak: Rétekvégi, Két út közi, Kismező, Felső dűlő, Nyárosi. A Kerka mellett egy malom is látható.

A Magyar Királyság kiegyezés-korabeli térképe a maihoz nagyon közeli állapotokat mutat be, ábrázolása elnagyolt, új információt csak a magaslati pontokhoz tartozó értékek jelölésében hoz.

A régi térképeken a vízjárta patak völgyek, a szántók elhelyezkedése, a belterület és az erdők helyzete alapján megállapítható, hogy a település összterületét tekintve a tájhasználat alapvető térstruktúrája a lakóterület, a körülötte lévő szántók és a Kerka-völgy legalább 250 éve már kialakult.

A település a kiegyezés korabeli kataszteri térképen és a III Katonai Felmérés (1869-1887) térképein

IMPRESSZUM

MEGBÍZÓ:

RAMOCSA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Jankovics László polgármester
8973 Ramocsa, Fő út 6.

SZERZŐK:

Agg Ferenc – okl. építészmérnök,
városépítési és városgazdasági szakmérnök

Káli Marianna – okl. építészmérnök, urbanista szakmérnök

Óvári Miklós – okl. természetvédelmi mérnök

Sámpár Anna – fotográfus

Varga Zsuzsanna – szerzőtárs

FORRÁS:

Zala Megye Kézikönyve